

Usedlosti z Volar

Jsou určeny všem, kteří jste nám psali, že jsme již dlouho neotiskli vystřihovánky „chaloupek“, dalších staveb do oblíbené série modelů Skanzen ABC. Protože jsme již v minulosti obsáhli našimi modely většinu hlavních oblastí Čech, Moravy a Slovenska, zaměřili jsme se na jihozápadní příhraniční oblasti Šumavy. Pouze tady stojí na pár místech značně neobvyklé selské usedlosti, jejichž uspořádání a architekturu k nám v minulosti přinesli němečtí osadníci, kteří se usadili především ve Volarech a v přilehlé oblasti. Jsou to chalupy s bavorskými stavebními prvky.

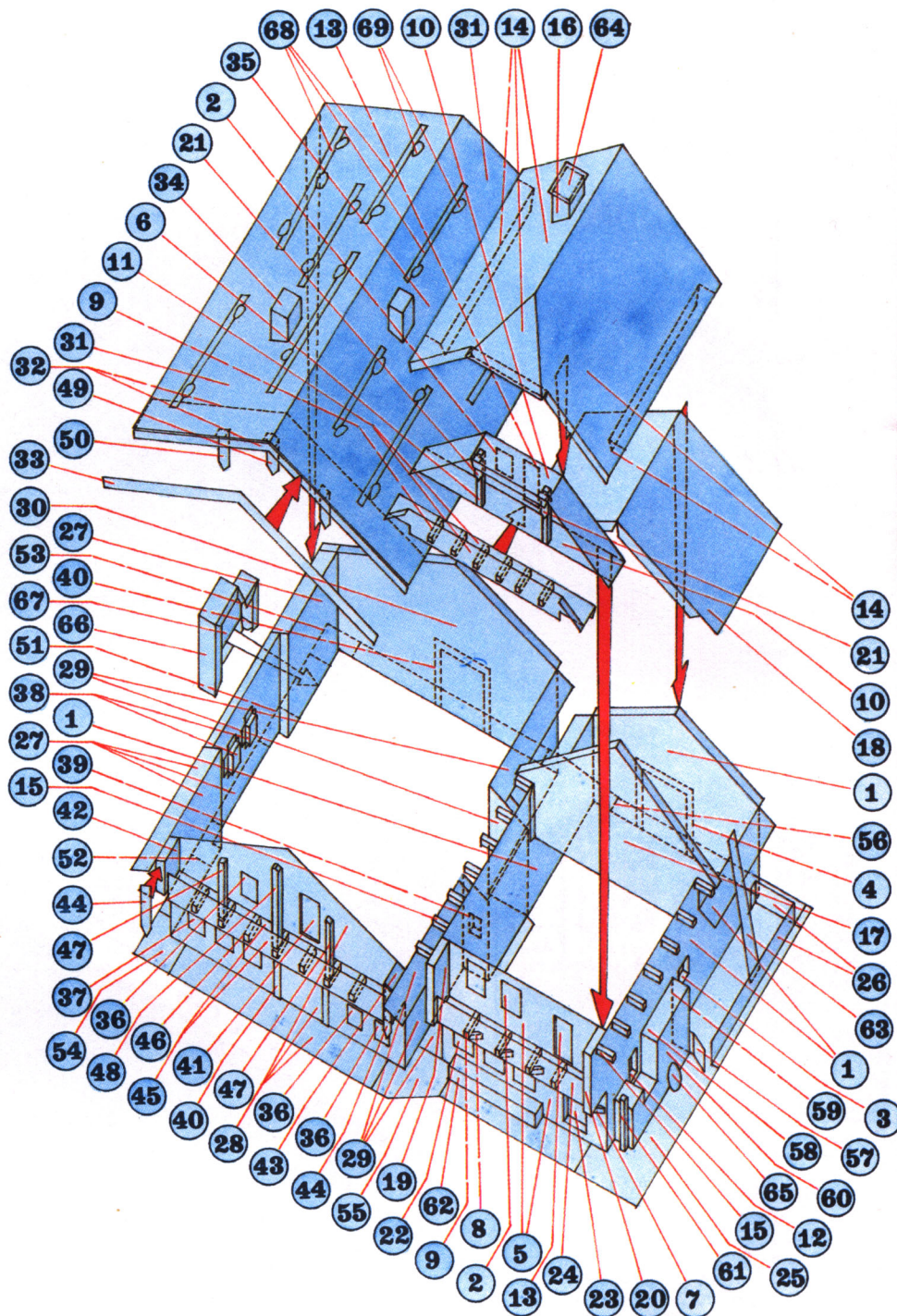
Všechny části těchto statků jsou zakryty jedinou střechou, velmi nízkou a širokou, aby hospodář a jeho rodina mohli i v nepříznivém počasí a v krutých šumavských zimách zajistit provoz usedlosti. Obytné stavení, stáje, chlívek, kůlna s povozy, stodola s pernamí a často i kus dvora proto byly zastřešeny širokou střechou, přetaženou ještě dopředu nad průčelím, kde tak byla chráněna i velká pavlač s krásným zdobeným zábradlím. Střecha přesahovala do šíře i přes postranní boky stavení. Bohatší majitelé stavěli také patrové stavby, které mají pro nás nezvyklé uspořádání se dvěma pavlačemi nad sebou na průčelí, samozřejmě bohatě zdobenými. Věříme, že modely dvou takových domů, které k sobě byly těsně postaveny, se vám budou líbit.

Stavbu začnete obvyklými přípravnými pracemi. Na díly 1, 27, 29 a 31 přenesete rysky A—A až D—D, na které budete v průběhu stavby z rubu připojovat další díly. Lomové hrany, které budete nařezávat (rýhovat) z lince tisku, jsou zakresleny plnou čarou, opatřenou na koncích mimo kresbu dílu černou šipkou, jejíž špička směřuje na lom. Hrany, které budete nařezávat z rubu vystřihovánky, jsou nakresleny čerchovaně. Výřezy ploch z dílů jsou značeny červenou úhlopříčkou.

Také si předem připravte sloupky a trámký, které vyrobíte z upravených zápek obroušených na hranoly 1,5×1,5 mm a nabarvíte příslušným odstínem hnědé (podle vystřihovánky). Čísla jejich dílů a skutačné délky a barvy naleznete zakreslené ve vystřihovávce.

Začnete sestavovat patrovou chalupu. Zkompletujete okna 2 (8×) a přilepíte je na díly 1 (5 kusů), 5 (2 kusy) a 10. Hospodářský vjezd 4 a okno 3 přilepíte na díl 1. Tři okna 22 přilepíte na díl 5. U dílů 5 a 10 zkompletujete prořezy pro dveře a z rubu na chlopně přilepíte dvojce dveře 15. Na díl 5 z rubu přilepíte dveře 23 a na díl 1 z rubu upevníte zkompletované okno 12.

Připravenou stěnu 5 upevníte na stěny 1 (lepíte na rysky A—A) a celek doplníte

střední stěnou 17 (lepíte na rysky B—B). Zpracujete část pavlače 11, přilepíte na rozložený díl 10 a ten zkompletujete. Dále zpracujete díly 16 a 64, sestavíte z nich komin, ten zalepíte do rozložené střechy 14, kterou zkompletujete. Do střechy zalepíte pavlač sestavenou z dílů 10 a 11. Hotovou střechu osadíte na stěny domu, tj. na díly 5, 1 a 17. Lepíte postupně nejprve na díl 5, pak na dlouhé strany dílu 1, nakonec na díl 17. Zpracujete zadní střechu 18 a osadíte na celek. Lepíte na střední stěnu 17, na boční a zadní stěny dílu 1. Do prostoru pavlače zalepíte dva sloupky 6.

Zpracujete díly 19, 20 a podle návodné kresby je zalepíte do prostoru pavlače (lepíte na přesahující patrové části dílu 1 a na vyznačená místa na dílu 5). Zkompletujete ozdobná prkna nad pavlačí 21 (2×) a osadíte je na vyznačená místa v pod-

střeší, tj. na díl 14. Na spodní stranu pavlače přilepíte šest trámků 9.

Zkompletujete pavlač nad přízemím 24 a osadíte do průčelí. Lepíte ji na díly 5, 19, 20 a na její spodní stranu přilepíte zbylé čtyři trámký 9. Podle návodné kresby osadíte dvě vzpěry 7 (lepíte je na stěnu 5 a na přečnivající konstrukci z dílů 19 a 20). Další tři vzpěry 8 přilepíte pod pavlač: lepíte na stěnu 5 na trámký pavlače 9.

Stavbu zajistíte do půdorysného tvaru (zafixujete) terénem 25, který přilepíte na díly 1 a 5. Na terén a ke stěně 1 připevníte plot zkompletovaný z dílů 26 a 57 (vrátka). Z dílů 58, 59 a 60 zhotovíte hraniční dřeva ke zdi a podle návodné kresby ji připevníte ke stěně stavení (místa pro přilepení jsou označena na dílech 1, 25 a 57). Bok

hranice dřeva je zajištěn trámek 61, který přilepíte na terén 25 a k dílu 58. Před hlavním průčelím jsou vyrovnány fošny. Zkompletujete je z dílu 62 a upevníte na vyznačené místo na terénní chlopni dílu 5. Pak zpracujete žebřík 63, kolo 65 a podle návodné kresby jimi zpestříte dvorek stavení. Tím je patrová usedlost hotova. Pod lehkou zátěží ji nechte rovnoměrně proschnout.

Sestavíte druhou, přízemní chalupu. Nejprve zpracujete okna 36 (6×), 37 (3×), 38 (3×) a 39 (1×). Pak sestavíte vrata 40 (2×) a v dílu 28 upravíte dveřní otvor. Na díl 27 osadíte již připravená okna 36, 37, dveře 41 a rámování vrat 40. Na díl 29 přilepíte okno 36 a z rubu okna 38 a 39. Na díl 30 přilepíte druhé rámování vrat 40. Stěnu 28 připojíte ke stěně 29 (lepíte na rysku C—C) a ke stěně 27 (opět lepíte na rysku C—C). Celek pak přilepíte k zadní stěně 30.

Zpracujete jedenáct fošen 68 jisticích střechu a přilepíte je přibližně podle návodné kresby na rozloženou střechu 31. Fošny „zatižíte“ kameny 69, které si podle

fantazie nastříháte z plochy označené tímto číslem. Fošny zatížené velkými kameny zabraňují tomu, aby silné vichřice nemohly nadzvednout a uvolnit šindelovou krytinu.

Zkompletujete komíny 34 a 35. Zalepíte je do rozložené střechy 31, u které současně zkompletujete její zadní část. Pak na rub střechy 31 (na rysky D—D) přilepíte podhled prostoru pavlače 32. Celou střechu upevníte na stěny usedlosti následovně: postupně přilepíte dlouhou vnější stranu, pak dlouhou vnitřní stranu, potom přední průčelí a nakonec zadní.

Zpracujete boční stěnu pavlače 42 a osadíte na celek, tj. na díly 27 a 32. Obdobně zpracujete i druhou boční stěnu 43 (lepíte na 29 a 32). Zpracujete pavlač 45 a připojíte ji k celku na díl 28 (místo pro přilepení je vyznačeno) a k dílům 42, 43. Připravené trámký a sloupky osadíte takto: do prostoru pavlače vlepíte střední sloupek 48, dva boční 47 a pod pavlač upevníte devět trámků 46. Do podstřeší pavlače 32 osadíte zpracovaná ozdobná krycí prkna, a to do vrcholu díl 49, před boční sloupky díly 50 (2×) a na čela bočních stěn pavlače dvě zbylá prkna 44 (jed-

no na díl 42, druhé na díl 43). Na hlavní průčelí připojíte ještě okrajové prkno štítu 33 (lepíte na díl 32).

Celý objekt teď připojíte k již hotové patrové usedlosti: díl 29 (vystupující zděnou část) přilepíte na vyznačené místo na dílu 1 a terén dílu 29 (v přední části) na terénní chlopeň dílu 1. V zadní části domů jejich správné spojení zajišťuje díl 56 (přilepený na díly 1, 29, 30). Zajištění nároží objektu fixují terénní spojky 51, 52, 53, 54 a 55, které přilepíte podle návodné kresby. Poslední prací je opět hranice dříví na topení, sestavená z dílů 66, 67 a přilepená na označené místo k dílu 27.

Tím jsou obě chalupy hotovy a věříme, že se vám jejich málo obvyklý tvar bude líbit. Při pohledu shora (letecký pohled) budou vidět jen velké, nepříliš zajímavé střechy, ale stačí stočit pohled detailně zdola do podstřeší a uvidíte krásu tohoto lidového šumavského stavitelství. Hodně radosti z dokončeného díla vám přeje redakce a

Richard Vyškovský